

Иван Вазов

Драма

Една зимна вечер прозорците на салона, в който се даваше танцувалната вечеринка, пропушаха през своите спуснати червени завеси мътна, румена, празнична светлина в мрака на улицата. Гръмливите звукове от оркестра изскачаха буйно на мелодични талози из балния салон и гаснеха далечно в тъмния и студен въздух на нощта.

Съпрузите Каржинови идеха пешком по сухата улица и бързаха към зданието, дето ставаше вечеринката. Те вървяха мълчишката. Когато минаха под фенерите, човек лесно би забележил, че тя и той имаха физиономии изопнати и погледи шевни. Някаква неприятна семейна сцена очевидно бе предшествувала тръгването им за бала.

Във входа на осветеното здание и в дрехарницата госпожа Каржинова не погледна нито веднъж мъжа си; лицето ѝ пазеше озлобено, студено изражение. Неговото беше съвсем бледно; той ѝ стрелна няколко сърдити погледи, пълни с безмълвен гняв, но не срещна отговор в нейните, които презрително го избягваха. Когато, пред огледалото жена чу си привтъкваше набързо маргарната карфица в косата, той се приближи до нея и ѝ пришушна с покорен и умолителен глас:

– Калиопи! Не ме мори! Обещай ми, че няма да ме мъчиш!

Жена му мълчишката се извърна и тръгна към салона; той я последва с убито лице.

Наистина, едно неприятно спречкване беше произлязло тая вечер между Каржинова и жена му. Той беше твърдо решил да не дожда на танцувалната вечеринка, тя беше твърдо решила да се намери на нея. Оттам – разменени остри думи, подозрения против Калиопи в нечисти намерения, гордо възмущение от Калиопи против грубостта и несносния характер на ревнивия си мъж. Тя обяви най-после, че той, ако не желае, тя сама ще иде. С ярост и смърт в душата той отстъпи на упорството ѝ и се съгласи. Защото можеш слънцето да направиш да се спре – това чудо беше сторил веднаж Исус Навин, – нежели да спреш от бала една кокетка, готова и натруфена вече за него.

В салона лицата и на двамата изведнъж, като на актьори, кога излязат на сцената, измениха своето изражение. И двете станаха усмихнати, ясни. Само лекото нервно подръпване на горната устна у Каржинова издаваше тревогата на душата му. Игрите бяха захванали от половина час. Салонът, бляскаво осветен и накичен, ехтеше от оркестра; под ритъма на звуковете изящно облечени двойки се въртяха, заградени от зрители в черни рединготи.

Веднага Каржинов прибледня повече. През рамото на одного той видя, че към Калиопи се приближи един висок чернобрад кавалер със

скромно-нежна усмивка на лицето и ѝ направи нисък, наперен поклон. Тя стана и се хвана с него да играе.

– Да, това е, не се лъжех... – избъбля си Каржинов със зъби и се отмахна.

Той мина в бюфета с решение да не поглежда вече в салона. Каква полза да гледа и да се терзае? Имаше нужда от уединение, за да остане сам с мислите си и с мъката си; но тук най-малко можеше да го намери – при толкова познайници. Той не можа да се стърпи, стана от масата, дето бе седнал от приличие при двама близки приятели, и отиде пак в салона. Подир една минута Каржинов се появи с черти по-изопнати и по-развалени, но не смее да седне в бюфета, а излезе на двора. Там в тъмнината, с притиснати гърди и разгорещена глава, той закричи из освежителния нощен студ. Имаше нужда да диша, но гърдите му задъваше камък. Осветените завеси на салона, през които проникваше мътна багрова светлина, гърмежът от музиката, глухият шум от стъпки и гласове в бюфета – всичко това го раздражняваше, разстройваше, струваше му се като един враг, като един пъклен заговор против него, против неговото спокойствие, живот, чест.

„Да, казваше си той, като ходеше между оголените дървета на двора, моето положение е положение на човек, който се дави и вижда, че няма спасение... Тя е интригантка, тя знае, че аз не желая това, че за това именно не исках да дойда тука тази вечер, както и аз знаех добре целта ѝ, причината на упорството ѝ: тя действително за това иде... Тя знае и аз зная. И нито тя има милосърдието да ме пощади, да ме не мъчи, нито аз имам куража да направя да се уважи моето мъжко достойнство – даже и с цената на един малък скандал. Един скандал? О, нито е за мислене!... Па каква полза от това? Тогава всичко ще бъде изгубено... А аз я обичам, аз не мога да живея без нея... Тя ме жертвува на своите прищевки, на своята мръсна жажда за интриги и кокетства, и нито капка, нито капка – не любов, а състрадание човешко... Аз бих претърпял геройски, немишком, ако само моето сърце страдаеше; но тук е моето самолюбие! Но за нея ни едното, ни другото не струват ни бодка. А изход? Не виждам...“

Минутите и часовете минуваха дълги като векове за Каржинова. През една от почивките той, от приличие, се събра с нея. Влязоха в бюфета, без да говорят. Тя пи с голяма охота две чаши лимонада, нему се заключи гърлото и той не можа нито капка да глътне от пивото си. На боязливото му предложение да си вървят тя отговори сухо, че не ще още, и се повърна в салона, дето музиката засвири. Той я последва

несъзнателно. Тя се пак улови с оногова във валса; отпусна си талията в ръцете му, прислони си галено главата до рамото му и се завъртяха като вихрушки. Сегиз-тогиз той ѝ избъбляше някоя къса дума и тя му отговаряше с една усмивка. На Каржинова се струваше, че всичката публика гледа на жена му и прониква интригата с оногова. Досрамя го и той пак влезна в бюфета.

Полунощ мина и Каржинов пак потърси Калиопи, за да си идат, но не я намери. Няваше я ни в балния салон, ни в бюфета. Инстинктивно, като я търсеше с поглед из публиката, той чувствуваше и отсъствието на оногова и от това му олекваше. Но къде ще е Калиопи? В дрехарницата той узна, че тя си отишла. Каржинов остана треснат.

„Сама си отишла! – помисли си той болезнено. – От злоба, от яд...“

Па се облече и тръгна за у тях си.

Из пустите улици Каржинов вървеше цял потопен в мрачните си мисли. Той не усещаше цалувките на мразовития вятър, който беше избухнал и го брулеше в лицето. Вятърът го зашеметяваше, заглушаваше, заслепяваше, а той мислеше бурната сцена, която го чака у дома му. Да, тя ще поиска да се представи сърдита, но той трябва да покаже характер.

Когато му отвориха, той влезе в стаята си, запали свещ и извика слугинята.

– Кога се завърна госпожата?

– Тя си не е още дошла – отговори слугинята, очудена от изменено лице на господаря си, и излезе.

Каржинов остана на мястото си зяпнал, неподвижен, вдървен.

– Свърши се тя вече – измънка най-последно с някаква глупава усмивка по лицето, па се тръшна на леглото си в най-дълбока безнадеждност. За него не съществуваше вече ни капка съмнение: тя го беше издебнала и отишла скришом с оногова... без срам, без страх, без милост! Подир тоя позор му оставаше едно самоубийство. Живот няваше за него вече... Той си затули очите с ръце и заплака. Неудържими, луди хълцания подигаха високо гърдите му. Той поима така около четвърт час; после сякаш се поуталожи. Стана, отиде в другата стая, дето спеше двегодишното му дете, и се наклони над него. Тоя тих, ясен образ го успокои повече.

– Не – каза си той, – това не е възможно; това е нашето дете и то ми дума, че моята жена, майка му, не е способна за такава подлост. Не може това, нали, Сандо? Аз клеветя майка ти! Нали си съгласен с мене? Къде ми беше ума, та предположих най-лошото. Тя ми е сърдита и в

паметозлобието си, за да ми направи напук, защо да не е излязла с някоя от приятелките си, която я е задържала у нея половин час? Защо да не е отишла право у сестра си, за да си поизгълчи? Как тъй, преди да си предположа най-понятното, най-естественото, аз помислих най-чудовищното? Постъпката ѝ, дето е излязла, без да ми се обади, е безобразна; но другото е невъзможно, несмисливо... толкова е ужасно! О, безразсъден скот е баща ти, Сандо!

Заедно с такива мисли и тревогата на Каржинова намаляваше. Той слушаше собствените си думи и се самохипнотизираше чрез тях; той дохождаше в онова страшно, безволно настроение на чувствата, в което човек се вдетинява и не може да не вярва онова, което му е необходимо да вярва, Друга алтернатива нямаше. Ясният образ на заспалия Санда сякаш немешката защищаваше майка си, той беше един безгласен и все-силен адвокатин неин. Може ли сега такова тихо, светло, ангелско спокойствие да пази лицето на сина му, ако майка му в тая минута беше такова чудовище, каквото я мислеше преди малко? Не, непременно би се отразила каква-годе сянка или бръчица по това чело, мислеше си Каржинов. И той, успокоен под чаровното покровителство на детето си, не смееше да отстъпи от него от страх да не би магията да изчезне и да го нападнат пак страшните терзания на съмнението.

Сред шума на вятъра на пътя се чу гърлеж от файтон, па се спотаи.

След една минута той позна стъпките на Калиопи. Вратата се отвори и тя влезна.

Каржинов, изправен като истукан, впери очи в жена си. Тя разбра какво означава тоя поглед.

– Да – каза тя соннато и сърдито, като си развързваше ротондата, – не исках да ти обадя, не исках да те питам и излязох! Така ми беше кефа, така направих...

В тези дръзки думи, в този безочлив тон на Калиопи се криеше виноватост на гузен човек, който си туря маската на изкуствено негодувание, за да обезоръжи другото. Но Каржинов нищо не забележи. Той, смаян, чакаше да чуе обяснението, което съставяше за него въпрос на живот и смърт.

– Къде беше? – попита той със сух, трепетен глас.

– С любовника си бях! – каза тя ожесточено. – Напусни ме!

– Калиопи! – извика Каржинов и падна на колене пред жена си.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3791>]